

ствувала, но прекратена любовна връзка между Ирина и Динко. Сюжетно е разширено общуването на Борис и Мария преди сватбата им. Краят е нов – Ирина остава на мястото на сражението без да се изяснява по-нататъшната ѝ съдба.

Този вариант на сценария е отпечатан в списание „Кино-изкуство“ през 1956 г. Протокол от заседание на сценарна комисия липсва, но и филм не се реализира.

В архива на Димов има запазени още два сценария. Единият не е датиран и е само I част. Текстът му е почти същият като на втория, календарно уточнен само с годината – 1958 г. Той е написан в две части в много лаконична форма – главно с диалози. Този ръкопис може да се нарече втори сценарий, защото е много по-различен от четирите варианта, писани през 1955 г. Нищо по-добро не се е получило, а краят е направо зловещ. В няколко последователни сцени Ирина присъства на смъртта на Борис, спъва се в труп на фон Гайер, открива трупа на Костов в дома му (не се изяснява как и защо е умрял) и самата тя се застрелва в дома си в София.

Прави впечатление несигурността на автора при избора на сюжетни епизоди и герои от романа, които да включи във филма. Съществени сюжетни възли отпадат или се маркират с две-три изречения, появяват се излишни битови сцени, главни герои стават второстепенни или изчезват, на други неоправдано се отделя повече внимание, в някои от вариантите ненужно се появяват нови лица. Обективна причина за тази „суетня“ из страниците на романа е договореното времетраене на филма – една серия. Романът е епичен, има няколко основни сюжетни линии, има важни обществени събития и задължителни личностни отношения, които трябва да бъдат показани. Авторът не иска да изостави символните и психологически похвати, философските внушения, които правят текста негов. Материалът е много, а времето на филма – кратко. И все пак всички тези текстове говорят за по-съществен проблем.

Каква е причината за тази творческа немощ на Димитър Димов? Със всеки следващ вариант той се отдалечава все повече от романа и все повече снижава художественото ниво на сътворения текст. Дали прекалено много се е старал да съблюдава